

Дата: 09.12.2022

Урок № 4

Тема: Розрізнення прислівників і співзвучних сполук

Мета:(формування компетентності): предметні: поглиблення знання про правопис прислівників; орфографічні навички; ключові: уміння вчитися: увага, аналітико-синтетичні навички, асоціативна уява, пам'ять; комунікативні: словниковий запас учнів, уміння виправляти помилки у власних висловлюваннях; загальнокультурні: емоційно-ціннісне ставлення до мови.

Матеріали до уроку:

1. Робота з підручником.

Ознайомтеся з теоретичним матеріалом підручника §46 Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 кл. закл. загальн. середн. освіти/ Олександр Авраменко. – К.: Грамота, 2018. – 208 с.

Правопис прислівників

Правила	Приклади
Подвоєння приголосних	
Прислівники, утворені від прикметників за допомогою суфіксів -о, -е, зберігають правопис цих прикметників:	Туманний — туманно
Правопис складних прислівників. Разом пишуться, якщо утворені сполученням:	
1) прийменника з прислівником:	<i>відтепер, доніч, дотепер, забагато, занадто, навічно, надбего, назавжди, назавсім, наскрізь, насправді, повсюди, позаторік, потрібу, утрічі</i>
2) прийменника з іменником, який уже не вживається:	<i>влітку (слова «літко» немає), доценту («цент» немає), нарішті, насілу, опівночі, угорі; виняток: по-латині; на-гора</i>
3) прийменника з коротким прикметником;	<i>віддана, востаннє, допізна, завідна, злегка, зліва, напевне, нарівні, нарізно, нашвидку, помілу, сповна;</i>
4) прийменника з числівником;	<i>одвоє, уперше, вдруге, надвоє, начотверо; удвох, утрих, учотирьох; водно, поодінці, спершу;</i>
5) прийменника із займенником;	<i>внічю, втім, навіщо, ніщо, передусім, почім, почому, але за віщо</i>
6) кількох прийменників зі словом будь-якої частини мови:	<i>вдосвіта, заглибки, завчасу, навздогін, навколо, навкруги, навмісне, наврод, навпакі, навприсядки, навпростець, навздогін, наготові, позавчора</i>
7) з кількох основ;	<i>босніж, ліворуч, мимовбі, мимохідь, мимохіть, насамперед, натщесерце, обабч, обіруч, повсякчас</i>
8) часток <i>аби-, ані-, де-, чи-, що-, як-</i> із будь-якою частиною мови.	<i>абікуди, аніскільки, дедалі, чимало, щонайбільше, щомога, щоденно, щоправда, щоробку, щосіли, якомсь і якомсь (з різними значеннями), якомога, якраз; але: дарма що, поки що, тільки що, хіба що, чи що</i>
Окремо пишуться прислівникові сполуки, утворені:	

9) прийменником іменником:	3	<i>без відома, без ждлю, без кінця-краю, без ладу, в міру, в обмін, в цілості, до вподоби, до запитання, до пари, за години, з краю в край, на відмінно, на жаль, на зразок, на ніщо, на око, на самоті, на совість, над силу, не з руки, ні на гріш, по змозі, по правді, по силі, по сусідству, по суті, по черзі, по щирості, у вигляді</i>
10) з двох іменників (зрідка — числівників) та одного або двох прийменників:		<i>від ранку до вечора, день у день, з боку на бік, з дня на день, один в один, раз по раз, раз по раз, раз у раз, рік у рік, час від часу</i>
11) поєднанням слова в називному відмінку зі словом в орудному відмінку:		<i>кінець кінцем, один одним, сама самотою</i>
12) з угоджуваних іменниками числівників, займенників:	3	<i>таким чином, тим разом, тим часом і т. ін.;</i>
13) прийменника з повним прикметником чоловічого (середнього) роду:		<i>в основному, в цілому</i>
14) прийменника по зі збірним числівником;		<i>по двох, по трьох, по четверо тощо</i>
З дефісом пишемо складні прислівник, утворені:		
15) від прикметників і займенників за допомогою прийменника по та суфікса -ому або (-к) и:		<i>по-батьківському, по-козакському, по-українському, по-нашому, по-своєму, по-батьківськи, по-українськи</i>
16) за допомогою прийменника по від порядкових числівників:		<i>по-перше, по-друге, по-третє</i>
17) неозначені складні прислівники з частками -то, будь-, -небудь, казна-, хтозна-		<i>абі-то, будь-де, будь-коли, будь-куди, де-небудь, десь-то, казна-де, казна-коли, коли-будь, коли-небудь, як-де, так-то, хтозна-як, як-небудь</i>
18) з двох прислівників;		<i>вряди-годи, десь-інде, десь-инколи, сяк-так</i>
19) повторенням слова або основи без службових слів або зі службовими словами між ними		<i>даліко-даліко, ледве-ледве, ось-ось, будь-що-будь, де-не-де, коли-не-коли, хоч-не-хоч, як-не-як, всього-на-всього, пліч-о-пліч</i>

2. Моделювання слів

- Запишіть слова, вставивши, де потрібно, букви. З-поміж поданих слів визначте прикметники й утворіть від них прислівники.

Стриман..ий, невблаган..ий, нездійснен..ий, нездійснен..ий, освячен..ий, священ..ий, самовід..ан..ий, без..ахисн..ий, неждан..ий, негадан..ий.

3. Дослідження-аналіз

- Порівняйте прислівники. Поясніть правила їхнього написання.

57 тт	поодиноці
раз у раз	всього-на-всього
угорі	на-гора

- З'ясуйте приналежність слів частини мови. Чому в одних випадках буквосполучення є словом, а в інших — префіксом?

попід вікнами	попідвіконню
---------------	--------------

по вовчому сліду	глянув по-вовчому
ліг на (лівий) бік	відкликав його набік
Цікаво, проте складно.	Цікаво про те розповів.

Довідка. Прийменник у реченні відноситься до іменника або особового займенника. Якщо він поєднується з іншою частиною мови, то стає префіксом.

Сполучники можна замінити іншими синонімічними сполучниками: *таж* — *адже*, *теж* — *також*, *тож* — *тому*, *якби* — *коли б*, *якщо* — *коли*, *щоб* — *аби*, *проте* — *однак*, *зате* — *але*, *притому* — *до того ж*. Однозвучні ж поєднання інших частин мови сполучниками замінити не можна.

- Порівняйте речення. Поясніть відмінності в написанні омонімів.

Чи є що краще, лучче в світі, Як укупі жити, З братом добрим добро певне Познать, не ділити? (Т. Шевченко)	Сніжинки.. крутилися, збивалися в/купу, і та купа росла, більшала і, наче стовп, піднімалася вгору (Панас Мирний)
Вперше довелось мені серед народу бути в таку годину (Ганна Барвінок).	Зайдемо в перше село
Ви все якось уникаєте розмовляти про те, що мене найбільш хвилює! (Захар Мороз)	Як ось і гості на поріг
Але я знаю, що зрештою ми переможемо! Глибоко всередині вірю в це!	Врізався він з рештою своїх незамайківців у середину поляків (Олександр Довженко)

Довідка

- *Укупі* — прислівник; *у купу* — прийменник з іменником;
- *вперше* — прислівник; *в перше* — прийменник з порядковим числівником;
- *якось*- прислівник; *як ось* — частки.

Лінгвістичне спостереження

- Поясніть, як правильно писати слова з навскісною рисою. (Виконати письмово в зошитах)

1. На/дворі було так гарно: сонячно, тепло... (А. Тесленко). 2. Ціла громада жінок на/дворі, та ще й на вулиці чимало (Леся Українка). 3. Дім аргоського царя Агамемнонав Мікенах пишно завітчаний з/на/двору.. (Клітемнестра). 4. Верба товста, та в/середині пуста (Народне прислів'я). 5. За обідом Йосипа посадили в/середині, між старою й старим (Панас Мирний). 6. На/зустріч котились широкі, як море, степи (О. Гончар). 7. Нас запросили на/зустріч до прем'єр-міністра республіки (П. Козланюк). 8. Марта на/пам'ять витвердила «Плавай, плавай, лебедоньку» (Панас Мирний). 9. Прийми ж від робітників усього світу в подарунок на/ пам'ять ось цей золотий меч з написом (О. Довженко).

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

y.levchuk2976@gmail.com

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.